

Autoreferat

1. Imię i nazwisko.

Arkadiusz Misztal

2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe lub artystyczne – z podaniem podmiotu nadającego stopień, roku ich uzyskania oraz tytułu rozprawy doktorskiej.

2007 – doktor nauk humanistycznych w zakresie literaturoznawstwa, tytuł nadany uchwałą Rady Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Gdańskiego. Tytuł rozprawy doktorskiej: „Narrative and History in Thomas Pynchon’s re-creation of Colonial America”. Promotor: dr hab. Andrzej Ceynowa, prof. UG

2001 – magister filologii angielskiej, Instytut Anglistyki Uniwersytetu Gdańskiego

3. Informacja o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych lub artystycznych.

2007 – dziś Instytut Anglistyki i Amerykanistyki, Wydział Neofilologii, Uniwersytet Gdański, Gdańsk. Zakład Amerykanistyki, adiunkt.

2005 – 2007 Zakład Literatury i Kultury Amerykańskiej, Instytut Anglistyki, Uniwersytet Gdański, Gdańsk. Zakład Literatury i Kultury Amerykańskiej, asystent.

2002 – 2005 Kolegium Kształcenia Nauczycieli Języków Obcych, Uniwersytet Gdański, Gdańsk. Filologia angielska, wykładowca.

4. Omówienie osiągnięć, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt. 2 Ustawy.

a) tytuł osiągnięcia naukowego:

Monografia autorska: Arkadiusz Misztal, 2019. *Time and Vision Machines in Thomas Pynchon’s Novels*. Peter Lang. ISBN 978-3-631-78809-7 str.172.

b) omówienie celu naukowego ww. pracy i osiągniętych wyników wraz z omówieniem ewentualnego ich wykorzystania

Monografia *Time and Vision Machines in Thomas Pynchon's Novels* poświęcona jest problematyce konceptualizacji, obrazowania oraz doświadczania czasu w twórczości Thomasa Pynchona, jednego z najwybitniejszych przedstawicieli amerykańskiego nurtu postmodernistycznego. Zamysł monografii oparty jest na przekonaniu, że kontekst kultury, estetyki i polityki postmodernizmu pozwala na przyjęcie nowych perspektyw interpretacyjnych niezbędnych do zrozumienia złożonych relacji pomiędzy szeroko rozumianą czasowością a technologią w pisarstwie Pynchona. Rozpoznanie specyfiki tego kontekstu i jego krytyczna ocena wymaga od badacza wyjścia poza tradycyjne modele analityczne i teorie oraz poszerzenia obszaru dotychczasowych badań pynchonowskich (Pynchon studies) o kategorie i ujęcia, które pozwalają rzucić nowe światło na narracyjne artykulacje czasowości.

Punktem wyjścia mojej rozprawy jest teza o wielowarstwowości i wielokierunkowości refleksji postmodernistycznej, która charakteryzuje się tendencją do uprzestrzennienia doświadczenia i jednocześnie dąży do odkrycia czasowości poprzez odsłanianie jej heterogenii przedmiotowo-pojęciowej oraz interkontekstualnego i interdyscyplinarnego usytuowania. Postmodernistyczne konfrontacje z czasowością nie prowadzą, co podkreślam w monografii, do jej radykalnej marginalizacji, ale wskazują na czas jako kategorię trudno definiowalną ze względu na jej uwarunkowanie kulturowe, społeczne i historyczne. Postmodernistyczna refleksja, wbrew obiegowym przekonaniom, nie wyeliminowała czasu jako koncepcji operacyjnie owocnej. Wręcz przeciwnie, przyczyniła się do powstania ostrzejszej świadomości czasu i procesów z nim związanych, zachowując jednak krytyczny dystans do chronocentryzmu współczesnego myślenia oraz do wszelakich orientacji temporalnych leżących u podstaw systemów społecznych i politycznych współczesności. Ten krytyczny dystans charakteryzuje również twórczość Pynchona, a w szczególności jego wizję nauki i techniki, w której czas odgrywa kluczową rolę. Unaocnienie problemu czasu w kontekście twórczości artysty, powszechnie uważanego z ikonę amerykańskiego postmodernizmu, wymagało przyjęcia perspektywy z jednej strony teoretycznie silnej i nośnej, a z drugiej elastycznej

i otwartej na koncepcyjną wielość czasów i innowacyjne sposoby ich artykulacji. Ta perspektywa została na szczęście, jak argumentuję, zarysowana przez samego autora *Tęczy Grawitacji* w jego publicystycznych tekstach oraz autorskich komentarzach. Inspirujące w pracy nad książką były dla mnie w szczególności dwa artykuły Pynchona wydane na łamach „New York Timesa”, *Is It O.K. to Be a Luddite* (1984) oraz *Nearer, My Couch, to Thee* (1993). W tym pierwszym Pynchon diagnozuje postindustrialny świat społeczny dwudziestego wieku, odnosząc się do ruchu angielskich luddystów, którzy w radykalny sposób występowali przeciwko skutkom rewolucji przemysłowej, posuwając się do tak skrajnych działań jak umyślne niszczenie maszyn fabrycznych. W luddystycznej postawie Pynchon dostrzega formowanie się światopoglądu odrzucającego oświeceniowy racjonalizm i kontestującego nowy „technopolityczny ład”, który w dwudziestym wieku objawił się w postaci niemieckiego programu raketowego (produkcja V1 i V2), fabryk śmierci (Auschwitz), projektu Manhattan (produkcja bomby atomowej) oraz dwóch wojen światowych. W przeciwieństwie do osiemnastowiecznych luddystów Pynchon nie deprecjonuje jednak znaczenia rozwoju technologicznego, ale poddaje go wnikliwej analizie obnażającej dehumanizacyjne tendencje cywilizacji Zachodu stawiające maszynę nad człowiekiem. Tak rozumiany luddyzm stanowi swoistą koncepcyjną klamrę spinającą całą twórczość Pynchona, począwszy od nieukończonego musicalu *Minstrel Island* (1958) (pisanego wspólnie z Kirkpatrick Salem, czołową postacią ruchu neo-luddystów w USA), aż do jego ostatniej powieści *W Sieci* (2013), przedstawiającej Amerykę dwudziestego pierwszego wieku w kontekście 9/11 jak i rewolucji cyfrowej.

W drugim artykule z „New York Timesa” Pynchon uzupełnia swoją wizję, wskazując na gruntowne przeformułowanie kategorii temporalności w oświeceniowym projekcie poprzez wpisanie jej i dostrojenie do polityczno-gospodarczych mechanizmów współczesności. Przejęcie kontroli nad czasem poprzez jego komodyfikację, kompresję i kolonizację doprowadziło, jak podkreśla, do powstania opresyjnego super systemu („Grid”), który stał się najbardziej wymownym przejawem chrono-polityki Zachodu. Ten krótki acz ważny tekst Pynchona daje się odczytać jako swoisty manifest horologiczny, albo lepiej chronozoficzny, który w swojej diagnozie współczesności przeciwstawia pustemu, abstrakcyjnemu czasowi systemowemu czas relacyjny, jakościowo

zróżnicowany i doświadczany subiektywnie. Kluczowe w artykułowaniu napięcia pomiędzy *chronos* a *tempus* są dla Pynchona kategorie doświadczalności i materialności (czas jako przeżywana orientacja i wyraz materialny). O ile ta druga kategoria nie wydaje się być niczym niezwykłym w rękach postmodernistycznego mistrza pióra zafascynowanego kulturą materialną Zachodu, o tyle ta pierwsza może budzić swoiste zdziwienie.

Postmodernistyczna refleksja zarówno w obszarze artystycznej krytyki jak i filozoficzno-teoretycznych rozpoznawień pozostawała niezmiennie nieufna wobec wszelkich prób fundamentalistycznego uprawomocnienia. I tak na przykład słynne Lyotardowskie wezwanie do „nieufności wobec wielkich opowieści” zachęcało do krytycznego kontestowania dotychczasowej tradycji myślowej i rewizji podstawowych kategorii filozofii. Nie sposób zaprzeczyć, że postmodernizm podał w wątpliwość tradycyjne modele doświadczania podmiotowości, czasowości i historii. Niemniej jednak kategoria doświadczenia, pomimo buńczucznych zapewnień niektórych koryfeuszy nowoczesności (G. Agamben), nie została całkowicie wyeliminowana ze współczesnej refleksji filozoficznej. Postmodernistyczna demistyfikacja dotychczasowych podejść i modeli teoretycznych nie przyczyniła się też do całkowitego zerwania z praktyką fenomenologiczną. Postmodernistyczne odrzucenie ideału poznającego podmiotu doprowadziło do przeformułowania atrybutywnej kategorii doświadczenia z łatwością poddającej się kontemplacyjnej internalizacji w kategorię dynamiczną, operującą w przed-refleksyjnej relacji pomiędzy podmiotem i przedmiotem doświadczenia (M. Jay). To dynamiczne ujęcie doświadczenia wydaje się szczególnie istotnym elementem kultury umysłowej i praktyki artystycznej dwudziestego i dwudziestego pierwszego wieku. Odgrywa też znaczącą rolę w postmilenijnych, interdyscyplinarnych badaniach nad czasem („post-millennial time studies”), do których aspiruje niniejsza monografia.

Tytuł mojej książki nawiązuje do pojęcia „maszyny-widzenia” (*la machine de vision*) wprowadzonego przez francuskiego teoretyka politycznego i krytyka technologii Paula Virilio. W swoich wnikliwych i szczegółowych analizach Virilio dokonuje przeglądu współczesnych technologii, które fundamentalnie przeddefiniowały pole, zakres i głębię widzenia współczesności, akcentując prędkość i tempo tych przemian. Zmiany te na przestrzeni ostatnich dwóch stuleci doprowadziły według Virilio do relegacji

tradycyjnej logiki widzenia (*logic of the visual*) i zastąpienia jej nową logiką danych (*logic of data*). To dromologiczne ujęcie wizualności rozwijam w mojej książce, czerpiąc z dorobku współczesnego amerykańskiego filozofa, Dona Ihde, którego monografia *Technics and Praxis* (1979), jest powszechnie uznawana za jedną z pierwszych amerykańskich publikacji naukowych z dziedziny filozofii techniki. Łącząc w swoich badaniach tradycję fenomenologiczną z koncepcjami i podejściem typowym dla amerykańskiego pragmatyzmu, Ihde odszedł od analizy „Technologii” w stylu Heideggera, koncentrując się na technologiach w ich konkretnych sytuacyjnych kontekstach. Ta zmiana perspektywy umożliwiła Ihdemu przedstawienie wielowymiarowości poszczególnych technologii jako kultur materialnych i związanych z nimi praktyk społecznych oraz analizę różnych aspektów doświadczenia, wynikających z wzajemnej relacji pomiędzy człowiekiem a użytowanymi przez niego technologiami (szerzej o tej relacji piszę w tekście *Beyond the canon: Don Ihde and North American philosophy of technology*; przedstawiam w nim ewolucje myśli Ihdego w kontekście europejskiej tradycji fenomenologicznej reprezentowanej przez Edmunda Husserla, Martina Heideggera i Maurice’a Merlau-Ponty’ego). Perspektywa ta okazała się niezwykle inspirująca i intelektualnie stymulująca w dialogu z Pynchonowską wizją współczesnej techno-cywilizacji.

W rozdziale pierwszym, wychodząc od rozważań Ihdego poświęconych zegarowi jako ważnej technologii w kulturze Zachodu, rozwijam Pynchonowską koncepcję „horologicznego luddyzmu” w odniesieniu do *Mason i Dixon, V.* i *Against the Day*, trzech narracji rejestrujących i krytycznie oceniających narodziny współczesności, kapitalistycznej industrializacji oraz naukowego paradygmatu. Pynchonowska koncepcja luddyzmu, jak podkreślam, unaocznia czasowo-przestrzenną reorientację świata także w jego wymiarze politycznym – reorientację, która doprowadziła na przestrzeni ostatnich trzech stuleci do powstania „temporalnych mocarstw współczesności” (R. Hassan). Koncepcja ta znajduje także odzwierciedlenie w Pynchonowskim użyciu modalności trybu przypuszczającego w odniesieniu zarówno do przestrzeni, jak i, na co kładę szczególny nacisk, czasu. Oprócz dominującej roli przestrzeni (w perspektywie geograficznej, historycznej i antropologicznej), narracje Pynchona operują w oparciu o złożone relacje pomiędzy potencjalnością możliwości (*imaginal possibility*) a czasowymi

parametrami fabuły i aktów diegetycznych. Takie ujęcie potencjalności – jak argumentuję w moim artykule *Dream Time, Modality, and Counterfactual Imagination in Thomas Pynchon's „Mason & Dixon”*, który stanowi teoretyczne rozwinięcie tego i kolejnych rozdziałów – wymaga wyjścia poza tradycyjne modele teoretyczne (w szczególności logikę światów możliwych) i wykorzystania narzędzi wypracowanych przez współczesną narratologię (model hipotetycznej focalizacji D. Hermana, narracyjna modalność M. Currie, narracyjne ujęcie jednostkowego momentu terażniejszości S. G. Morsona) i filozoficzną refleksję nad modalnością (R. Moran, C. McGinn, N. Thomas).

Rozdział drugi stanowi próbę rzucenia światła na Pynchonowskie artykulacje czasowości w kontekście nowych technologii wizualnych oraz zmian paradygmatu nauk ścisłych (teoria względności Einsteina, model czasoprzestrzeni Minkowskiego), jak i w kontekście modeli i motywów paranaukowych („kwarterionizm”, podróże w czasie) z przełomu wieków, przedstawionych z encyklopedycznym rozmachem w *Against the Day*. W tej najdłuższej objętościowo pozycji w swoim dorobku Pynchon wykorzystuje historyczny, techniczny i metaforyczny potencjał fotografii jako jednej z najpotężniejszych „machin nowoczesności” (*engines of modernity*) do wyeksponowania paradygmatycznej reorientacji w rozumieniu, doświadczaniu i badaniu czasu. Aparat fotograficzny w rękach bohaterów powieści to narzędzie służące empirycznej metodzie rejestrowania rzeczywistości (kluczowe w mojej interpretacji tekstu Pynchona jest pojęcie *clocks for seeing* użyte przez R. Barthesa w odniesieniu do pierwszych instrumentów fotograficznych), a jednocześnie funkcjonujące jako swoista *laterna magica* umożliwiająca tworzenie fantastycznych czasoprzestrzeni i przemieszczanie się w czasie. Te paranaukowe wizje i motywy rozpały luddystyczną wyobraźnię kolejnych pokoleń głęboko zaniepokojonych tempem i rozmachem postępu technicznego. Podobnie ambiwalentny stosunek do technologii, znajdziemy w *opus magnum* Pynchona, *Tęczy Grawitacji*, któremu poświęcony jest kolejny rozdział monografii. Rozwijam w nim koncepcję „światło-czasu” wykorzystując „fenomenologię percepcji według maszyny”, propozycję historyczno-teoretyczną opracowaną przez Virilio. W *Tęczy Grawitacji* to kino – jako potężne narzędzie masowego przekazu, a zarazem autonomiczna dziedzina sztuki— pełni funkcję *le machine de vision* wyłaniającej się kultury spektaklu i obrazu. Doniosłą rolę w tej wizji kultury odgrywa pojęcie delta t, wykorzystywane w analizie

matematycznej, ale które w rękach Pynchona stają się także symbolem postępującej „kinematografizacji świata” i wypierania tradycyjnych form podziału, rejestracji i przeżywania czasu. Jedną z głównych składowych tego procesu jest technika filmowego „ramowania” (*framing*) przekształcająca zarejestrowaną na kliszy filmowej rzeczywistość w kinematograficzne wydarzenie.

O ile film i kino stanowią kwintesencję struktury i treści *Tęczy Grawitacji*, o tyle taką funkcję spełnia telewizja w *Vineland*, powieści będącej ironiczną refleksją nad niepowodzeniem kulturalnej rewolucji z lat 60. jako i diagnozą mediów obsługujących militarno-przemysłowo-rozrywkowy kompleks w reaganowskiej Ameryce lat 80. To właśnie kultura i infrastruktura medialna społeczeństwa późnego kapitalizmu są przedmiotem moich rozważań w rozdziale czwartym. Rekonstruuje w nim Pynchonowską koncepcję telewizji jako „symulakrycznej maszyny” (J. Baudrillard), która odegrała decydującą rolę w medialnym „ramowaniu” powojennej rzeczywistości, modelując świadome i nieświadome rejestry życia społecznego i indywidualnego. Chronozoficzny wymiar owego procesu badam, eksplikując pojęcia plastikowej czasowości i wideo-czasu w *Vineland* oraz w innych tekstach Pynchona, *49 idzie pod młotek*, *Ukryta wada* oraz *W sieci*.

W ostatnim rozdziale koncentruję się na przedstawieniu Pynchonowskiej wizji społeczeństwa sieci na tle rewolucji informacyjnej i współtowarzyszącym jej procesom transcendencji przestrzeni i kompresji czasu. Stawiam tezę, że w narracjach Pynchona ekspansja nowych cyfrowych tele-technologii jest jednocześnie zjawiskiem czasotwórczym: elektroniczna terażniejszość „wypada” na skutek akceleracji z czasu chronologicznego stając się zdekontekstualizowanym chronoskopowym czasem neoliberalnego kapitalizmu spod znaku 24/7 (J. Crary). Stosunek Pynchona do najnowszych technologii (*bleeding edge technologies*) nie jest jednak jednoznacznie krytyczny. Dostrzega on bowiem zarówno demokratyczny wymiar społeczeństwa sieci, jak i nowe możliwości technologiczne (Internet, rzeczywistość wirtualna), które niosą w sobie potencjał wygenerowania „wertikalnego” czasu, będącego przeciw wagą dla „cyfrowego spłaszczenia” (M. Huehls) charakterystycznego dla kultury i społeczeństwa początku dwudziestego pierwszego wieku.

Książka *Time and Vision Machines in Thomas Pynchon's Novels* ukazała się w

sierpniu 2019 roku, a więc trudno jest w tej chwili oceniać jej recepcję. Mam jednak nadzieję, że zostanie ona zauważona nie tylko w środowisku badaczy twórczości Pynchona, ale wpisze się również we współczesne, postmilenijne badania nad czasowością. Żywię przekonanie, że interdyscyplinarny charakter mojej rozprawy nie jest jej słabym punktem, ale otwiera jej drogę do szerszego grona odbiorców zainteresowanych problematyką czasu i technologii na tle kulturowych, społecznych i estetycznych przemian współczesności. Pracę nad książką poprzedziłem kilkuletnimi badaniami, których efekty publikowałem w artykułach oraz rozdziałach w monografiach zbiorowych. Niektóre z tych prac zostały przeze mnie wykorzystane w zmodyfikowanej formie w mojej monografii autorskiej.

5. Informacja o wykazywaniu się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej.

W mojej pracy doktorskiej badałem wzajemne zależności pomiędzy narracją a historią w fikcyjnej re-kreacji Ameryki Kolonialnej w twórczości Pynchona, konfrontując postmodernistyczną poetykę jego powieści (głównie *Mason i Dixon*) z teorią historycznego dyskursu Haydena White'a i ogólną teorią funkcji narracyjnej Paula Ricoeura. Po doktoracie moja aktywność naukowa przeniosła się na obszar interdyscyplinarnych badań nad czasowością (*time studies*) w kontekście współczesnej literatury i filozofii północnoamerykańskiej. Jednym z kluczowych zagadnień w moich badaniach jest problematyka reprezentacji czasu i jego upływu. W jednym z moich pierwszych tekstów opublikowanych po doktoracie, *Articulating time-experience: scientific and parascientific images of time in „Ratner's Star” by Don DeLillo* analizowałem narracyjne wykorzystanie modeli i koncepcji naukowych i paranaukowych do przedstawiania i konceptualizacji temporalnej heterogenii w powieści DeLillo, *Gwiazda Ratnera*. Szczególną uwagę zwróciłem na kwestie pomijane lub marginalizowane przez innych badaczy, a mianowicie użycie figur geometrycznych jako swoistych chronozoficznych sygnifikatorów trzech różnych modeli czasoprzestrzeni,

składających się na kosmologiczną wizję świata zainspirowaną, jak dowodzę, słynnym matematycznym twierdzeniem Gödla o niezupełności.

Problematyka czasologiczna pozostawała także w centrum moich badań nad twórczością Paula Austera, których zwieńczeniem było przygotowanie przeze mnie monografii wieloautorskiej pt. *Time, Narrative, and Imagination: essays on Paul Auster*. Monografia składająca się z 10 rozdziałów oraz wstępu mojego autorstwa, podejmuje kwestie czasu, narracji i wyobraźni w twórczości Austera. Zebrane w niej teksty (zarówno doświadczonych i uznanych krytyków, jak i prace młodych badaczy) z jednej strony przedstawiają kluczowe aspekty tych zagadnień, a z drugiej, wychodząc poza stereotypowe, tematyczne odczytanie kwestii czasu czy wyobraźni, krytycznie przedstawiają najważniejsze utwory pisarza, poczynając od wczesnych jego tekstów poprzez słynną *Trylogię nowojorską* aż do tekstów autobiograficznych. W rozdziale mojego autorstwa *Time, Body, and Imagination in Paul Auster's „Oracle Night”* podejmuję kwestię relacji między czasem, ciałem i wyobraźnią w powieści *Oracle Night*. Wychodząc od teorii J. T. Fräsera i Maurice'a Merleau-Ponty'ego wykazuję, że zagadnienie czasowości wiąże się nierozzerwalnie z bezpośrednim doświadczeniem cielesnym i wyzwalającym potencjałem wyobraźni, dowodząc tym samym, że omówienie czasu w twórczości Austera wymaga wyjścia poza prostą dychotomię i tematyzację.

W okresie po doktoracie kontynuowałem także badania nad twórczością Pynchona. W lipcu 2012 roku otrzymałem stypendium badawcze Frei Universität, które umożliwiło mi pięciodniowy pobyt w Zentralinstitut John-F.-Kennedy-Institut für Nordamerikastudien w Berlinie. To właśnie w Instytucie Kennedy'ego, przy zachęce i pomocy prof. Heinza Ickstadta, mojego opiekuna naukowego, powstały pierwsze szkice mojej książki autorskiej o Pynchonie. W tym okresie nawiązałem też bardzo bliską współpracę z prof. Johnem Krafftem (Miami University), jednym z inicjatorów systematycznych badań nad twórczością Pynchona i redaktorem prestiżowego czasopisma „Pynchon Notes”. W styczniu 2013 roku zorganizowałem wraz z prof. Krafftem warsztat i cykl wykładów poświęconych opowiadaniom Pynchona dla studentów Instytutu Anglistyki UG, a rok później, w kwietniu 2014 roku, seminarium Pynchonowskie „Digital temporality and the network culture in *Bleeding Edge*” dla

doktorantów i studentów Wydziału Filologicznego UG. Wyniki moich badań przedstawiłem na krajowych i międzynarodowych konferencjach (między innymi w Durham, Stavanger, La Rochelle, Louisville, Los Angeles) oraz w publikacjach, dwie z nich ukazały się w wysoko punktowanych czasopismach (70 punktów) „Image & Narrative” oraz „Nordic Journal of English Studies”. Oprócz tekstów anglojęzycznych opublikowałem też rozdział *Rakieta, kamera, akcja: film i delta t w „Tęczy Grawitacji”* w tomie *Thomas Pynchon, seria Mistrzowie Literatury Amerykańskiej* pod redakcją Tadeusza Pióry i Marka Paryża. W roku akademickim 2015/16 w ramach projektu badawczego „Project Narrative” wyjechałem na zaproszenie prof. Briana McHale’a do Stanów Zjednoczonych na uniwersytet Ohio State University (OSU) w Columbus. Możliwość ścisłej współpracy z naukowcem tej rangi co prof. Brian McHale była dla mnie olbrzymim wyróżnieniem i motywacją do sfinalizowania prac nad moją książką autorską. Oprócz bezpośrednich, indywidualnych konsultacji poszczególnych rozdziałów mojej rozprawy, Profesor zaprosił mnie do współprowadzenia seminarium Pynchonowskiego dla doktorantów oraz do uczestniczenia w prowadzonych przez niego zajęciach ze współczesnej literatury światowej. Brałem także aktywny udział w narratologicznych sesjach i sympozjach naukowych, w trakcie których zawiązały się naukowe przyjaźnie między innymi z prof. Jimem Phelanem (OSU), prof. Stephenem Kernem (OSU), prof. Seanem O’Sullivanem (OSU), prof. Jaredem Gardnerem (OSU). Na OSU realizowałem także swoje pasje „czasologiczne” w ramach towarzystwa naukowego *The Association for the Study of the Arts of the Present* (ASAP), co zaowocowało wygłoszeniem referatu poświęconego twórczości komiksowej i graficznej Richarda McGuire’a na wrześniowej konferencji ASAP „Alternatives to the Present” w Tartu, w Estonii w 2016 roku.

Oprócz działalności w ASAP, swoje projekty badawcze realizowałem we współpracy z Polskim Towarzystwem Studiów Amerykanistycznych (którego członkiem zostałem już w trakcie pracy nad doktoratem w 2005 roku) oraz International Society for the Study of Time (ISST). O ile ta pierwsza instytucja nie wymaga przedstawienia ze względu na jej pozycję i wkład w badania amerykańskie w naszym kraju, o tyle działalność towarzystwa naukowego ISST nie jest tak znana w Polsce, szczególnie na gruncie nauk humanistycznych. Powołane do istnienia w 1966 roku z siedzibą w Nowym

Jorku, International Society for the Study of Time było w zamyśle jego założyciela J.T. Frasera, amerykańskiego matematyka i fizyka, platformą mającą łączyć reprezentantów różnych dyscyplin naukowych zainteresowanych czasem. Działalność Towarzystwa polega na organizowaniu cyklicznych sympozjów i konferencji oraz publikowaniu prac prezentujących punkty widzenia różnych dyscyplin naukowych (nauki przyrodnicze, społeczne, humanistyczne) w zakresie badań nad czasowością. Od samego początku mojej aktywności w ISST (zostałem przyjęty do Towarzystwa w 2012 roku) rozwijałem jego interdyscyplinarny charakter, angażując się w szereg działań i inicjatyw. W 2015 roku zostałem przyjęty do kolegium redakcyjnego czasopisma „KronoScope”; wraz z prof. Dennisem Costą przygotowałem wydanie numeru specjalnego „KronoScope” 18.2 (mój udział 50%) poświęconego problematyce czasu i narracji w kulturze i literaturze (europejskiej, hebrajskiej i japońskiej) oraz filozofii czasu (logika temporalna w anglosaskiej tradycji filozoficznej ze szczególnym uwzględnieniem teorii A.N. Priora). Warto tu nadmienić, że „KronoScope”, dzięki między innymi moim staraniom, został umieszczony w 2019 roku na ministerialnym wykazie czasopism naukowych (40 punktów). Jako nowo wybrany członek Zarządu ISST (od 2016 roku) byłem także zaangażowany w organizację 17. Konferencji, która odbyła się w czerwcu 2019 roku na kampusie Loyola Marymount University (LMU) w Los Angeles. W konferencji trwającej sześć dni wzięło udział prawie stu badaczy reprezentujących całe spektrum dyscyplin naukowych. Wraz z prof. Paulem Harrisem (LMU) oraz prof. Jo-Alyson Parker (University of Pennsylvania) jestem redaktorem (pełnię funkcję „senior editor”) pokonferencyjnego tomu w prestiżowej serii *The Study of Time*, która ukazuje się nieprzerwanie od 1975 roku. Tom siedemnasty *Time in Variance and Time's Invariance* zostanie wydany przez Brill Publishing w 2021 roku. Jestem także autorem jednego z rozdziałów tego tomu – *Time in Variance and Time's Invariance in Richard McGuire's „Here”*, w którym analizuję sposoby przedstawiania i konstruowania czasu w powieści graficznej McGuire'a. Inspirując się modelem Thierry'ego Groensteen'a traktującego komiks jako medium łączące w unikalny sposób porządek wizualny z werbalnym, proponuję odczytanie *Here* w świetle poszerzonego pojęcia *deixis*, które odgrywa, co podkreślam, kluczową rolę w kreacji i rozumieniu obecności (*hereness*) na poziomie indywidualnej i zbiorowej świadomości czasu i przestrzeni. Tekst ten stanowi

rozwińnięcie tez, które zarysowałem już wcześniej w moim artykule w *Image & Narrative* eksplikującym narracyjne i wizualne wymiary komiksu *Here* oraz cyfrowego wydania *Here Interactive*. Te dwie publikacje stanowią pierwszą syntetyczną próbę analizy szeroko zakreślonej problematyki czasu w dziełach McGuire'a, uznanych zarówno przez krytyków jak i innych twórców za przełomowe w rozwoju współczesnego komiksu i powieści graficznej.

W lipcu 2019 roku odbyłem dwutygodniowy staż badawczy na Loyola Marymount University (LMU), w trakcie którego powstał zarys mojej nowej książki badającej relacje pomiędzy modalnością a narracyjnymi artykulacjami czasowości. Znaczną część mojego pierwszego rozdziału tej książki opublikowałem w formie artykułu *From ticks to tricks of time: narrative and temporal configuration of experience*, w wysoko punktowanym czasopiśmie (100 punktów) „Phenomenology and the Cognitive Sciences” w 2020 roku. W tekście tym wykorzystuję post-fenomenologiczną perspektywę do analizy struktury i dynamiki narracyjnej w całej jej rozpiętości zastosowań, począwszy od elementów proto-narracyjnych aż do literackich i kulturowych (meta)narracji. Wychodząc od Husserlowskiej analizy świadomości postrzeniowej rozwijam pojęcie proto-narracji jako integralnego elementu temporalnej konfiguracji doświadczenia w oparciu o neurofenomenologię Francisco J. Vareli, enaktywistyczny model Daniela D. Hutto oraz filozofię Davida Carra, ujmującego narrację jako przedpoznawczy sposób organizowania ludzkiego doświadczenia czasu. Ta przedrefleksyjna konfiguracja temporalności, jak argumentuję w dialogu z myślą Paula Ricoeura, leży u podstaw kulturowych i literackich artykulacji czasu. Wydanie książki planuję na rok 2022.

6. Informacja o osiągnięciach dydaktycznych, organizacyjnych oraz popularyzujących naukę lub sztukę.

W mojej pracy nauczyciela akademickiego staram się harmonijnie i efektywnie łączyć działalność naukową z dydaktyczną i administracyjną. W trakcie mojej pracy w Instytucie Anglistyki i Amerykanistyki (IAIA) pełniłem różne funkcje i stanowiska. Od marca 2011 do grudnia 2015 roku byłem koordynatorem wydziałowym

odpowiedzialnym za przygotowanie i wdrożenie programów nauczania na poziomie studiów o profilu amerykańskim w IAI. Od września 2013 do października 2014 roku sprawowałem funkcję Dyrektora ds. Studenckich w IAI. Od października 2018 roku zostałem powołany na stanowisko Kierownika nowo powstałej Katedry (obecnie Zakład) Amerykanistyki w IAI. Jako Kierownik Zakładu Amerykanistyki organizowałem szereg spotkań i konferencji studenckich i doktoranckich. Dzięki moim staraniom w grudniu 2018 oraz w październiku 2019 odbyły się spotkania z Panem Konsulem Abrahamem Lee i Panią Konsul Dacją Liddle oraz innymi przedstawicielami Ambasady Stanów Zjednoczonych w Warszawie, poświęcone wymianie studenckiej, praktykom i wyjazdom do USA. W maju 2019 roku we współpracy z Polsko-Amerykańską Komisją Fulbrighta zorganizowałem wraz z dr. Grzegorzem Welizarowiczem symposium naukowe „The Border Seminar” oraz cykl wykładów dla studentów amerykańistyki z udziałem prof. Santiago Vaquera-Vasqueza (University of New Mexico) oraz prof. Carlosa Mortona (UCSB). W roku akademickim 2020/21 Zakład Amerykanistyki UG będzie gościł stypendystę w ramach programu Fulbright English Teaching Assistant. Aktywnie wspieram także działania kół i organizacji studenckich w IAI; wraz z kołem studentów amerykańistyki *Route 66* zorganizowałem w lutym 2020 roku konferencję podróżniczą “Across and Beyond: The Art of Travel in North America.” W roku akademickim 2019/20 nawiązałem ścisłą współpracę z University of Wisconsin-Parkside w zakresie wymiany kadry i studentów oraz prowadzenia wspólnych badań. Zostałem zaproszony przez przedstawicieli Uniwersytetu do wygłoszenia gościnnych wykładów w USA w roku akademickim 2020/21.

W trakcie mojej pracy dydaktycznej na UG wypromowałem 30 prac magisterskich i 45 prac licencjackich. Brałem także udział w szkoleniach dla nauczycieli akademickich (nauczanie na odległość, e-learning, kursy emisji głosu). Cyklicznie uczestniczę w Dniach Otwartych Wydziału Filologicznego przygotowując wykłady i warsztaty ze współczesnej literatury amerykańskiej dla licealistów. Ścisłe współpracuję z Biblioteką „American Corner” w Gdańsku w zakresie popularyzacji literatury i kultury Stanów Zjednoczonych poprzez organizację otwartych wykładów oraz koordynację projektów studenckich. Utrzymuję też kontakty z *Sopockim Towarzystwem Naukowym* (STN) oraz *Radiem Gdańsk*, na antenie którego miałem okazję wystąpić dwukrotnie jako

ekspert-amerykanista. Angażuję się także w rozwój naukowy doktorantów i młodych pracowników IAIa poprzez włączanie ich w prowadzone badania w Zakładzie, organizację seminariów i mini-konferencji; od czerwca 2018 roku pełnię funkcję promotora pomocniczego w przewodzie doktorskim mgr. Macieja Wiktora (promotor: dr hab. Andrzej Ceynowa prof. UG, rozprawa doktorska poświęcona metodom pracy z aktorem w systemie Sanforda Meisnera). Od października 2019 roku jestem członkiem Rady Dyscypliny Literaturoznawstwo na Wydziale Filologicznym UG.

Arkadiusz Misztal